

ПОСЛОВНИЦА ЗА КУЛТУРНО-УМЕТНИЧНЕ ПРИРЕДБЕ
МИНИСТАРСТВА ЗА НАУКУ И КУЛТУРУ НР СРБИЈЕ

КОЛАЋЧЕВ НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ

КОНЦЕРТ
СИМФОНИСКОГ ОРКЕСТРА НР СРБИЈЕ

Диригент
МИХАИЛО ВУЏДРАГОВИЋ

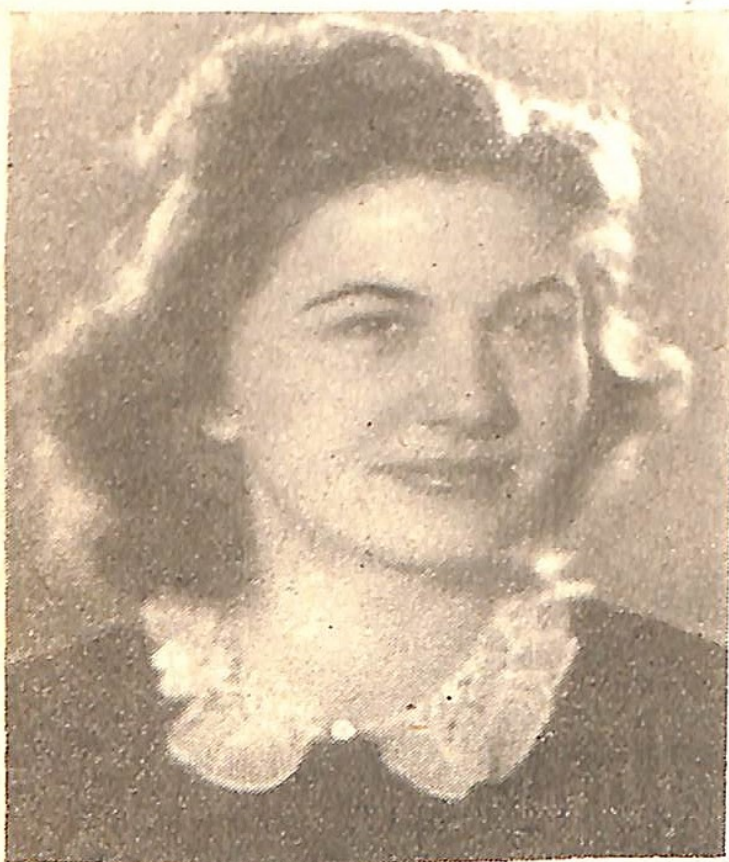
Солиста
МИЛИЦА МИЛАДИНОВИЋ
(МЕЦОСОПРАН)

БЕОГРАД, 20 МАРТА 1951 ГОД.

ПОЧЕТАК У 20 ЧАСОВА

Михаило Вукдраговић

Милица Миладиновић

ПРОГРАМ

М. ЛОГАР: *Приморско коло*

Г. МАЛЕР: *Песме о мртвој деци*

• (Kindertotenlieder) – циклус
за мецосопран и оркестар
(прво јавно извођење)

а) Над сине сунчев зрак

б) Сад добро знам

в) Над у собу мајка уђе

г) Ја знам из куће да су
деца пошла

д) Кроз страشان ветар

П. И. ЧАЈКОВСКИ: *Ромео и Јулија*
Увертира – фантазија

О Д М О Р

А. РУСЕЛ: *Трећа симфонија g-moll*

Allegro vivo

Adagio

Vivace

Allegro con spirito

Миховил Логар: Приморско коло.

У плодном и богатом музичком стваралаштву Миховила Логара после ослобођења *Приморско коло* претставља покушај композитора да се ослободи екстремно модернистичких праваца савременог музичког интернационализма и да се врати својој родној грудни. У живи играчки ритам уплиће се мотив приморске народне попевке, продужен оригиналним напевом, који је додао композитор, да би ублажио скоро дечији карактер народног мотива. Тај контраст даје основну карактеристику целој композицији, оствареној у виртуозној и ефектној инструментацији.

Густав Малер: Песме о мртвој деци (*Kindertotenlieder*)
— циклус за мецосопран и оркестар.

У развоју немачке соло-песме Густав Малер (1860-1911) заузима специјално место. Велики симфоничар, композитор девет симфонија, у које је често уносио вокални, солистички или хорски, елемент, као важан изражајни фактор у оваплоћењу симфониске идеје, Густав Малер је, као композитор соло-песме, дефинитивно остварио симфониски лид (соло-песму са оркестром), као крајњу карику у развоју прокомпоноване соло-песме. Третирајући и даље певану мелодиску линију као главни чинилац у изражајном смислу, Малер правомерно обрађује оркестарску пратњу, постављајући је на композиционе принципе симфониског стила и продубљујући је хармонски и контрапунктски. Инспирисан романтичарском поезијом Фридриха Рикерта (1788—1866), Густав Малер је нашао адекватан музички израз за њену осећајну и мисаону суштину и дао најлепше и најпотресније стране вокалне лирике, остварене на широкој симфониској основи.

ТЕКСТОВИ ПЕСАМА (У ПРЕВОДУ ДУШАНА МИЛАДИНОВИЋА)

Кад сине сунчани зрак

Кад сине благ' сунчани зрак,
Разнети мора тај тешки злокобни мрак!
Авај, ја сам сад у страшном злу,
Док сунце обасјава земљу сву!
Не скривај ту ноћ у тешкој муци
Већ је у сунчев сјај обуци!
Доживех страشان јад у дому ја
Сунце сада свету нек сја!

Сад добро знам

Сад добро знам због чег' се каткад јави
У твоје оку поглед препун јада,
Ах очи! Моћ ваша стално мноме влада
И снагу даје као мелем прави.

Ал' често тад' ја сумњам дал' ће доћи
У тужну моју кућу опет светлост,
Јер њена моћ животу пружа радост,
Авај, то мора све у вечност поћи.

Твој поглед благ ту дивну наду створи
Да нећу бити у самоћи!
Ал' мени то судбина ево квари
И сада знам да мора све то проћи!

Лепоте дана су твог ока чари
А то је звезда сјај за тихе ноћи.

Кад у собу мајка уђе

Кад у собу мајка уђе
Поглед тамо бацим где би била ћерка.
Нит' јој видим стас нит' јој чујем глас
Ал' ја гледам тамо да бих души наш'о лека.
Тамо где сам некад срео поглед тако драг.
Коса беше мека, тамне очи, израз лица њежан, благ!
Ал' то све сад прође.

Кад у собу мајка уђе
Скрушена и нема држи она свећу
И у часу том к'о да ступи с њом
И ти носећ' мени срећу.
Ах, знај, ти беше мој сан, радост тужном оцу твојом!
Ал' то све сад прође.

Ја знам из куће да су деца пошла

Ја знадем из куће да су пошла
И срећан ћу бити кад натраг буду дошла!
Тај дивни дан! Немај бриге ти!
У шетњи су само, мирно спи!
Ах, да из куће сад су пошла
И срећан бићу кад натраг буду дошла!
Свуд блиста сад сунчани сјај!
На путу су само за далеки крај!

У шетњу ову када пођу
Не могу тад натраг у свој дом да дођу!
Ал' чека и нас тај далеки крај!
О красни дан!
Свуд блиста сад сунчани сјај!

Кроз страшан ветар

Кроз страшан ветар ја чујем глас
Уз мене да буду то њихов је спас!
Ал' деца су ипак ван мирног дома свог
Ах, ја сам сломљен од бола тог!
Кроз страшан ветар ја чујем глас
Уз мене да буду то њихов је спас!
У мислима стреним само
Дал' снаћиће њих болест тамо!
Кроз страшан ветар ја чујем глас
Уз мене да буду то њихов је спас!
Ал' чему тај силан страх мој
Кад они нађоше мир свој.
Кроз страшан ветар ја чујем глас
Уз мене да буду то њихов је спас!
Ал' деца су сад ван дома свог
Ах, ја сам сломљен од бола тог!
Кроз страшан ветар ја чујем глас,
Ја чујем глас.
У вечни мир сад одоше деца
Ту свако мирно спава
К'о мајка да га чува.
У вечни мир сад одоше деца.

Петар Илић Чајковски: Ромео и Јулија — увертира
— фантазија.

Поред својих симфонија, од којих су нарочито значајне и познате четврта, пета и шеста (патетична), велики руски симфоничар Петар Илић Чајковски (1840—1893) компоновао је три програмске симфониске фантазије на велике теме светске књижевности: „Ромео и Јулија“ (1869) и „Бура“ (1873) по Шекспиру и „Франческа да Римини“ (1876) по Данте-у. У њима се Чајковски показује као уметник-психолог, присталица програмског симфонизма, који музички остварује конкретне идеје, сижее и ликове, узете често из литературе или непосредно из живота.

Увертира-фантазија *Ромео и Јулија* претставља једно од највећих стваралачких достигнућа Чајковског. Радећи нарочито брижљиво над овим својим делом, композитор се

у два маха (1870 и 1880) враћао на њега, дотерујући и усавршавајући га, тако да је створена једна оркестарска композиција ретка по својој хармоничности, складности облика, по сразмерним односима између целине и детаља. Чајковски је усредсредео сву своју пажњу на централне личности Шекспирове трагедије, одбацујући све што је мање важно и карактеристично у склопу садржајне фабуле. Уводни део у лаганом темпу (*Andante non tanto, quasi moderato*) црта лик мудрог патера Лоренца, покровитеља младих љубавника, потонулог у мисли. У централном делу (*Allegro giusto*) разрађују се и сукобљавају две музичке теме: тема смртне мржње Монтекија и Капулета, родитеља Ромеа и Јулије, и тема љубави младих шекспировских хероја, једна од најлепших мелодија Чајковског. Оштри сукоб тако супростављених музичких тема даје увертири драматичност и испуњава је динамиком симфониског развоја, која је тако карактеристична за симфонизам Чајковског. Трагична епизода смрти младих љубавника (*Moderato assai*) завршава увертуру.

Алберт Русел: Трећа симфонија g-moll.

Уметност француског композитора Алберта Русела (1869—1937), моринског официра, који се касније посветио музици, веома је сложена. Музички образован у строгој школи Цезара Франка и Венсана д'Ендија, Алберт Русел није ипак могао одолети чарима Дебисијеве уметности. Уметник будне пажње, широкe радозналости и великог животног искуства, Русел никада није престао да се развија, нити остао на једној укалупљеној стваралачкој формули. Он је сачувао авантуристичку душу морнара и после сваког завршеног дела, привучен новим хоризонтима, полазио је у тражења и откривања нових садржаја, нових комбинација тонских боја, нових хармонија. Као сви прави ствараоци, и Русел је преко садашњости гледао у будућност. У његовој музици има свежине, виталности и извесне опорости, која јој даје нарочиту драж.

Трећа симфонија (g-moll) компонована је поводом педесетогодишњице Бостонског симфониског оркестра и изведена први пут 1930 године у Бостону под управом Сергеја Кусевицког. Када је Алберт Волф уврстио у програм *Concerts Lamoureux* у Паризу и извео са огромним успехом, *Трећа симфонија Русела* постала је скоро класично дело француског симфониског репертоара. Она одише животном радошћу и има заиста необичну транспарентност у звучној структури симфониског става.

Први став (Allegro vivo, сонатни облик) почиње експонирањем главне теме, робустне по карактеру. Слободно изведена модулација у кратком прелазном делу доводи до

друге теме у В-dur-у. Рађен углавном на бази прве теме, развојни део широког обима има велику градацију која доводи до победничке кулминације. После тога, смирење и враћање на репризу у основном тоналитету. Кратка кода зршава став.

Други сџав (Adagio, облик троделне песме), насупрот ведрини и суровости првог става, има лирско-меланхолични карактер. Полифоно рађен, он показује Русела као мајстора контрапункта. Осећајној лирици првог дела контрастира у средњем делу (piu mosso) механично-маршевски покрет, дат са великом градацијом, после које следује стишавање и делимична реприза првог дела. Потпуно смирење и фини лирски штимунг доноси на крају виолински соло.

Трећи сџав (Vivace, облик скерца без трија), модеран и апартан у звуку, грађен на бази једне прегнантне теме, којој контрастира једна епизода, дат је у једном даху.

Четврти сџав (Allegro con spirito, облик ронда, у четирчетвртинском такту) почиње лако и лепршавом првом темом у дрвеним дувачким инструментима, са акцентима гудача. Рефрен се увек појављује у трчетвртинском такту. Као контраст првој теми, распевану другу тему доносе најпре гудачи, затим дрвени дувачки инструменти, у коју се, у току целог става, уплићу лимени и дрвени дувачки инструменти једном маршевском епизодом бруталног звука. Поновна појава прве теме више делује као епизода, иза које једно смирење уводи у трећу тему лирског карактера (соло виолина) са контрапунктом у соло кларинету и фаготу (једно од најлепших страница партитуре). Изненадни прекид. Пасаж флауте враћа нас у прву тему ронда. Следују рефрени и маршевске епизоде, затим, нагло, завршна кода, која пуним и продорним звуком величанствено делује.

С Л Е Д Е Ћ И К О Н Ц Е Р Т
СИМФОНИСКОГ ОРКЕСТРА НР СРБИЈЕ

6 априла

Диригент: **Оскар Данон.**

Солисти: **Анита Мезетова** (сопран) и
Људевит Доброњи (виолина)
Загреб

НА ПРОГРАМУ :

ДЕВЧИЋ, РАКОВ, МАЛЕР.